

Міністерство охорони здоров'я України
ДУ "Львівський НДІ епідеміології та гігієни МОЗ
України"
Українське наукове медичне товариство мікробіологів,
епідеміологів та паразитологів ім. Д.К.Заболотного

МАТЕРІАЛИ
науково-практичної щорічної 9-ої конференції
приуроченої до Дня науки
**"СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ,
МІКРОБІОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ ТА ТУБЕРКУЛЬОЗУ"**
Випуск 9

Травень 2012 р., м. Львів

Оргкомітет:

О.О. Тарасюк – голова оргкомітету

члени оргкомітету:

І.М.Лозинський
Н.В.Сенюк
О.А.Ткач
Г.В.Шишка
А.В.Вербінець
О.А.Гладка
Г.В.Білецька
І.Л.Платонова
К.Д.Мажак
В.Л.Смольницька

І.Г.Льницький
Р.М.Павлів
Л.М.Рак
О.М.Когут
О.Б.Семенишин
О.М.Коберніченко
З.Г.Кушнір
І.С.Вівчар
Н.Б.Бойко
В.М.Зав'ялкін

Рецензенти:

І.Г.Льницький – лауреат премії ім. Я.Мудрого, акад. АНВШ, д.м.н.,
проф., завкафедри фтизіатрії та пульмонології
ЛНМУ ім. Данила Галицького

А.Ф.Фролов – член-кореспондент НАН, АМН України, РАМН,
д.м.н., проф., голова Українського науково медичного товариства
мікробіологів, епідеміологів та паразитологів ім. Д.К.Заболотного

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗМІСТ ПОДАНИХ МАТЕРІАЛІВ
ТА ЇХ РЕДАКЦІЮ НЕСУТЬ АВТОРИ.**

Рекомендовано до друку вченою радою ДУ "Львівський НДІ
епідеміології та гігієни МОЗ України"
(протокол від 04.05.2012 р. № 4)

ДУ "Львівський НДІ епідеміології
та гігієни МОЗ України", 2012

твердых веществ (в тоннах) в г.Запорожье – 11202,5±2467,3, в г.Энергодаре – 6947,5±1292,7, в Пологовском р-не – 384,9±145,5, в г.Мелитополе – 301,5±46,9, Васильевском – 299,8±120,9 и Запорожском р-ах - 238,5±101,7; газообразные и жидкие вещества (в тоннах) в г.Запорожье – 165997,5±24242,9, в г.Энергодаре– 80924,9±10004,8, в г.Мелитополе - 9258,5±867,1, Пологовском-4115,0±604,8, в Васильевском р-не - 3920,0±179,4, в Запорожском р-не - 3581,5±246,5. Выбросы диоксида серы (в тоннах) - в г.Запорожье 8681,9±1303,6, г. Энергодаре – 61294,9±7939,3, Васильевском – 270,6±26,8, в Пологовском р-нах— 137,4±55,9; выбросы сероводорода составили в г.Запорожье 71,1±17,8, Розовском – 13,7±20,7, Куйбышевском р-нах 3,6±4,9, и в г.Мелитополе – 1,2±0,6. Наибольший объем выбросов аммиака был в г.Запорожье 207,6±37,9, Куйбышевском р-не – 77,2±36,1, в г.Бердянске – 36,3±05, в г.Мелитополе – 35,8±19,9. Наибольшими были выбросы соединений азота (в тоннах) в г.Энергодаре – 17127,2±5421,4, г. Запорожье – 7934,8±911,4, Мелитополе – 191,7±32,1 и в г.Бердянске – 143,7±20,8.

Выводы:

1. Наиболее значительные объемы валовых выбросов зарегистрированы в г.Запорожье, г.Энергодаре, г.Мелитополе, г.Бердянске, Пологовском, Васильевском и Токмакском районах.

2. В эти же районах установлены значительные превышения среднеобластного уровня заболеваемости по анализируемым классам болезней.

УДК: 613.62:669.1 (477.64) "2006/2010"

ПРОФЕСІЙНА ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ПЕРІОД З 2006 ПО 2010 РОКИ

Севальнев А.І.¹, Шаравара Л.П.¹, Козлова І.С.²

¹Запорізький державний медичний університет

Кафедра загальної гігієни та екології

69037, м. Запоріжжя, пр.Маяковського, 26

Тел. (0612) 33-70-97; e-mail: sharavaralarisa@rambler.ru

²Запорізька обласна санітарно-епідеміологічна станція

69037, м. Запоріжжя, вул.Рекордна, 27

Резюме. Проведено аналіз випадків професійних захворювань (ПЗ) за період з 2006 по 2010 роки у робітників чорної металургії Запорізької області. Вивчення динаміки ПЗ, структури ПЗ по нозологічним формам. Характеристика ПЗ залежності від віку та стажу роботи. Визначення основних підприємств, на яких реєструвалися випадки ПЗ.

Ключові слова: професійні ризики, професійна патологія, шкідливі виробничі фактори.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ЗАБОЛЕВАЕМОСТЬ РАБОТНИКОВ ЧЕРНОЙ МЕТАЛУРГИИ ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА ПЕРИОД С 2006 ПО 2010 ГОДЫ

Севальнев А.И.¹, Шаравара Л.П.¹, Козлова И.С.²
¹Запорожский государственный медицинский университет
Кафедра общей гигиены и экологии
69037, м. Запорожье, пр.Маяковского, 26
Тел. (0612) 33-70-97; e-mail: sharavalarisa@rambler.ru

²Запорожская областная санитарно-эпидемиологическая станция
69037, м. Запорожье, вул.Рекордная, 27

Резюме. Проведен анализ случаев профессиональных заболеваний за период с 2006 по 2010 годы у рабочих черной металлургии Запорожской области. Изучение динамики ПЗ, структуры ПЗ по нозологическим формам. Характеристика ПЗ в зависимости от возраста и стажа работы. Выявление основных предприятий, на которых регистрировались случаи ПЗ.

Ключевые слова: профессиональные риски, профессиональная патология, вредные производственные факторы.

**PROFESSIONAL MORBIDITY IN WORKERS OF BLACK
METALLURGY OF ZAPORIZHZHYA REGION DURING THE PERIOD
FROM 2006 TILL 2010**

Sevalnev A.I.¹, Sharavara L.P.¹, Kozlova I.S.²

¹Zaporizhzhya state medical university
Department of main hygiene and ecology
69037, Zaporizhzhya, Mayakovsky prospectus, 26
Tel. (0612) 33-70-97; e-mail: sharavalarisa@rambler.ru

²Zaporizhzhya regional sanitary and epidemiological station
69037, Zaporizhzhya, Recordnaya str., 27

Resume. The analysis of incidents of occupational diseases in workers of black metallurgy of Zaporizhzhya region during the period from 2006 till 2010 has been carried out. Study of the dynamics of OD, structure of OD according to nosological forms. Characteristic OD depending on the age and length of work. Exposure of main enterprises, on which incidents of OD where registered.

Key words: occupational risks, occupational pathology, harmful occupational factors.

Актуальність. Металургійна промисловість в Україні займає провідне місце серед інших галузей промисловості і більшість промислових підприємств відносяться до чорної металургії. Дана галузь промисловості характеризується складними та несприятливими умовами праці, які пов'язані з впливом цілого комплексу шкідливих виробничих чинників.

Мета роботи. Провести аналіз професійної захворюваності (ПЗ) серед робітників чорної металургії Запорізької області за період з 2006 по 2010 роки.

Матеріали та методи. Проведено аналіз ПЗ серед працівників чорної металургії Запорізької області за період з 2006 р. по 2010 р., згідно зі звітною документацією обласної санітарно-епідеміологічної станції - "Журнали професійних захворювань" (Ф. № 363/о-86). З 243 випадків ПЗ вибрано 92 випадка професійної захворюваності, які були зареєстровані у чорній металургії за 5 років та проведено їх аналіз. Для аналізу випадків ПЗ використовувалися аналітичний та статистичний методи.

Отримані результати. За період з 2006 по 2010 роки на підприємствах чорної металургії Запорізької області було зареєстровано - 92 випадки ПЗ, що склало 37,9 % від загальної кількості ПЗ. Середній рівень ПЗ протягом цього періоду склав $3,61 \pm 0,73$ (на 10 тис. працюючих). У динаміці рівня ПЗ у чорній металургії з 2006 по 2008 роки спостерігається помірне зниження рівня ПЗ з 3,9 на 10 тис. працюючих до 2,6 (темп зниження – 67 %). Починаючи з 2009 року рівень ПЗ почав зростати і склав 4,35. Максимальний рівень зростання ПЗ відбувся з 2008 по 2009 рік, відповідно темп росту склав + 165,9 %.

При аналізі структури ПЗ по нозологічним формам було встановлено, що найбільший відсоток в структурі захворюваності припадає на пилову патологію – 45 %, у тому числі пневмокози (14,1 %), ХОЗЛ (33,3 %) та пиловий бронхіт (46,2 %). Наступні рангові місця займають нейросенсорна приглухуватість – 17,2 % та вібраційна хвороба – 12,3 %. До професійної захворюваності, які мають незначний відсоток, увійшли такі захворювання: ПЗ периферичної нервової системи та опорно-рухового апарату, відповідно - 4,9 % та 7,3 %, променева катаракта та отруєння хімічними речовинами по 5,7 %, алергічні захворювання та гепатит по 0,8 %. Серед потерпілих переважають особи чоловічої статі - 78,3 %, усі інші випадки ПЗ зареєстровані у жінок (22,7 %). Найбільшу питому вагу серед потерпілих склали працівники вікової групи 50-59 років – 57,1 %, відсоток потерпілих віком понад 60 років – 13,2%, що разом склало – 70,3 %. Відсоток потерпілих віком 40-49 років склав 23 % та 30-39 років – 6,6 %. Якщо враховувати стаж роботи в умовах дії шкідливих та небезпечних виробничих чинників, то діагноз ПЗ встановлений у 1,16% працівників зі стажем роботи до 10 років, 17,4 % - зі стажем роботи 10 – 19 років, 52,3 % - зі стажем роботи 20 – 29 років та 29 % - зі стажем роботи більше 30 років. Необхідно відзначити, що у 45,05 % хворих було встановлено діагноз 2-х професійних захворювань, а у 4,4 % - діагноз 3-х професійних захворювань, що разом склало 49,45 % постраждалих. Найбільша кількість ПЗ була зареєстрована на підприємствах ПАТ " Запоріжсталь" - 34,06 %, Запорізький залізорудний комбінат – 20,9 %, ВАТ "Дніпродспецсталь" - 18,7 %, Запорізький завод феросплавів – 11 %. Серед чинників виробничого середовища, які спричинили виникнення ПЗ, найбільшу питому вагу займають хімічні чинники – 54,2 %, шум – 17,8%, загальна та локальна вібрація – 14,4 %, а також фізичне перенапруження – 8,4 % та інфрачервоне випромінювання – 5 %.

Висновки. На підприємствах чорної металургії Запорізької області за період 2006-2010 роки було зареєстровано 92 випадки ПЗ. У динаміці ПЗ максимальне зростання рівня ПЗ спостерігалось з 2008 по 2009 роки (темп зростання +165,9 %). У структурі ПЗ по нозологічним формам, майже половину випадків займає пилова патологія (45 %). Серед потерпілих переважають хворі з 2-3 професійними захворюваннями, що свідчить про комбінований вплив шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища. Серед постраждалих переважають особи старших вікових груп, а взаємності від стажу – особи які мають стаж роботи 20-29 років.

Найбільша кількість працівників з ПЗ реєструвалися на підприємствах ПАТ "Запоріжсталь", Запорізький залізорудний комбінат, ВАТ "Дніпрспецсталь", що потребує більш детального вивчення проблеми професійних ризиків та впровадження на цих підприємствах профілактичних заходів.

УДК 504.3

**ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ НА
ЗАХВОРЮВАНІСТЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ НАСЕЛЕННЯ МІСТА
КРАМАТОРСЬКА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Гончаренко В.І., Чайка Т.П., Косік М.Б., Галдеева І.А., Жолудь Н.П.

Краматорська міська санепідстанція

84307, Донецька область, м. Краматорськ, вул.Кіма, 2

e-mail:cec_kram@ukr.net

тел: (06264)1-72-12, факс (06264) 1-72-12

Резюме. Аналіз причин зростання захворюваності органів дихання населення міста і стану забруднення атмосферного повітря показує залежність захворюваності від рівня його забруднення оксидами вуглецю, оксидами сірки, фенолом і формальдегідом, свинцем і пилом.

Ключові слова: захворюваність, органи дихання, атмосферне повітря, забруднення.

**INFLUENCE OF ATMOSPHERIC AIR POLLUTION ON MORBIDITY
OF RESPIRATORY APPARATUS OF POPULATION OF
KRAMATORSK, DONETSKAYA OBLAST**

Goncharenko V.I., Chaika T.P., Kosik M. B., Galdeyeva I.A., Zholud N.P.

Regional sanitary-and-epidemiologic, Kramatorsk

84307, Donetsk region, Kramatorsk, Kima, 2 Str., tel.: (06264)1-72-12)

e-mail:cec_kram@ukr.net

Summary. The analysis of the reasons of incidence rate of respiratory apparatus of urban population and the state of atmospheric air pollution shows the dependence of morbidity on the level of its pollution with the oxides of carbon, oxides of sulphur, phenol and formaldehyde, lead and dust.

Key words: morbidity, respiratory apparatus, atmospheric air pollution.

**ВЛИЯНИЕ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА НА
УРОВЕНЬ ЗАБОЛЕВАНИЙ ОРГАНОВ ДЫХАНИЯ НАСЕЛЕНИЯ
ГОРОДА КРАМАТОРСКА ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ**

Гончаренко В.И., Чайка Т.П., Косик М.Б., Галдеева И.А., Жолудь Н.П.

Краматорская городская санэпидемстанция

84307, Донецкая область, г. Краматорск, ул. Кима,2

e-mail:cec_kram@ukr.net

тел: (06264)1-72-12, факс (06264)1-72-12

Резюме. Анализ причин роста заболеваемости органов дыхания населения города и состояния загрязнения атмосферного воздуха показывает зависимость заболеваемости от уровня его загрязнения